

Preporuke Hrvatskog društva za alergologiju i kliničku imunologiju za bolesnike s alergijskim bolestima i imunodeficijencijama u vrijeme epidemije novim korona virusom (SARS-CoV-2)

Pojava novog patogenog korona virusa, nazvanog SARS-CoV-2, u prosincu 2019. u Kini, koji dominantno izaziva simptome na dišnom sustavu, ugroza je za bolesnike s kroničnim oboljenjima kao što su astma i kronična opstruktivna plućna bolest. Bolest se najčešće manifestira povišenom temperaturom, podražajnim kašljem, bolovima u mišićima, općim lošim stanjem i zaduhom, a u nekih bolesnika i proljevom te povraćanjem. Respiratorni simptomi variraju od blagih, koji nalikuju običnoj prehladi, do teške zaduhe zbog opsežnih promjena na plućima, po tipu obostranih, multilobularnih infiltrata izgleda smrvljenog stakla (eng. "ground glass"), koji uzrokuju akutnu respiracijsku insuficijenciju. Iako su literaturni podaci o prognozi i ishodu liječenja bolesnika s COVID-19 infekcijom i astmom za sada oskudni, poznato je da su respiratorni virusi, a osobito rinovirusi i virusi influence i parainfluence, česti i značajni pokretači egzacerbacija astme. Dosadašnja iskustva zemalja koje se bore s novim koronavirusom (Kina, SAD) pokazuju da je među bolesnicima s težom kliničkom slikom (hospitalizirani i liječeni u jedinicama intenzivnog liječenja) bilo više onih s kroničnim bolestima, najčešće dijabetes melitusom, kardiovaskularnim bolestima i kroničnim plućnim bolestima. Povećani rizik za razvoj teških oblika bolesti imaju osobito bolesnici koji puše.

Iako se u djece inficirane virusom COVID-19 javljaju blaži oblici bolesti u odnosu na odrasle, mišljenja smo kako i djeca s astmom također pripadaju rizičnoj skupini, te je potreban oprez.

Hrvatsko društvo za alergologiju i kliničku imunologiju donosi sljedeće preporuke za bolesnike s astmom za vrijeme trajanja epidemije COVID-19:

1. Bolesnici s astmom trebaju se strogo pridržavati svih mjera prevencije propisanih od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
2. Bolesnici s astmom trebaju nastaviti redovito uzimati propisanu terapiju kontrolirajućim lijekovima, uključujući i inhalacijskim kortikosteroidima, budući da nema dokaza da oni nepovoljno utječu na tijek COVID-19 infekcije. Dobra kontrola astme ključna je u vremenu velike ugroze novim, još nedovoljno poznatim, korona virusom.
3. Preporuča se dugotrajnu terapiju oralnim kortikosteroidima u bolesnika s teškom astmom provoditi najnižom dozom koja zadovoljavajuće kontrolira bolest. U svih bolesnika s teškom astmom preporuča se razmotriti uvođenje biološke terapije kako bi se smanjila potreba za oralnim kortikosteroidima. Za sada nema dokaza da biološka terapija u astmi dovodi do slabljenja imunološkog odgovora.
4. U slučaju egzacerbacije astme može se provesti kratkotrajna terapija većom dozom oralnih kortikosteroida.
5. Zbog opasnosti od prijenosa COVID-19, u zdravstvenim ustanovama se ne preporuča liječenje akutnih egzacerbacija astme inhalacijama pomoću nebulizatora, već stlačenim inhalatorima.
6. Neki simptomi astme mogu nalikovati simptomima infekcije COVID-19. Ipak, najčešći znakovi infekcije novim koronavirusom, poput povišene temperature,

anosmije, zimice, općeg lošeg stanja, povraćanja ili proljeva nisu karakteristični za egzacerbaciju astme.

7. U slučaju zaduhe, u bolesnika s astmom se u kućnim uvjetima preporuča odmah izmjeriti vršni protok zraka u ekspiriju (eng. *Peak Expiratory Flow - PEF*), te se javiti nadležnom liječniku radi daljnjeg dogovora (telefonom ili video linkom).

Osim bolesnika s astmom, i drugi bolesnici s alergijskim bolestima trebaju nastaviti redovito uzimati svoju preporučenu terapiju.

Bolesnici kojima je radi prevencije anafilaksije ordiniran samoinjektor adrenalina moraju ga imati u pripremi te u slučaju sistemske alergijske reakcije postupiti kako su poučeni. Svi bolesnici s alergijskim rinitisom trebaju nastaviti koristiti svoju redovitu terapiju antihistaminikom i/ili intranazalnim kortikosteroidom. Neki simptomi alergijskog rinitisa također mogu nalikovati simptomima infekcije COVID-19. Međutim, bistra sekrecija, učestalo kihanje, svrbež nosa te suzenje, svrbež i crvenilo očiju u pravilu se ne javljaju uz infekciju novim korona virusom. Bolesnici s poznatim alergijama na peludi trebaju redovito pratiti koncentracije peludi u zraku, te se pridržavati svih ranije preporučenih mjera smanjenog izlaganja alergenima. Peludna prognoza dostupna je na <http://www.stampar.hr/hr/peludna-prognoza-za-hrvatsku>.

Preporuke za bolesnike koji boluju od primarnih imunodeficijencija (PID)

1. Iako nema dokaza da bolesnici koji boluju od primarnih imunodeficijencija imaju povećani rizik za infekciju novim korona virusom ili za teži oblik bolesti, savjetuje se pojačani oprez i strogo pridržavanje svih mjera prevencije propisanih od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

2. Poseban oprez potreban je kod bolesnika s PID koji imaju kronične respiratorne simptome (astma, bronhiektazije, kronična respiracijska insuficijencija).
3. Bolesnici koji boluju od PID kao i bolesnici koji primaju imunosupresivne ili imunomodulacijske lijekove (za liječenje autoimunskih ili autoinflamatornih bolesti) trebaju nastaviti uzimati svoju preporučenu terapiju koja se ne smije mijenjati bez prethodne konzultacije s imunologom. Budući da ovi lijekovi mogu umanjiti simptome infekcije, bolesnicima se preporuča da se jave liječniku u slučaju neobjašnjivog pogoršanja općeg stanja.

Literatura:

1. COVID-19: GINA Answers to Frequently Asked Questions on asthma Management
2. Handbook of COVID 19. Prevention and treatment. The first Affiliated Hospital, Zhejiang University School of Medicine
3. Preliminary Estimates of the Prevalence of Selected Underlying Health Conditions Among Patients with Coronavirus Disease 2019 — United States, February 12–March 28, 2020, <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/pdfs/mm6913e2-H.pdf>
4. Sun J, He WT, Wang L, Lai A, Ji X, Zhai X. COVID-19: Epidemiology, Evolution, and Cross-Disciplinary Perspectives. Trends in Molecular Medicine 2020, <https://doi.org/10.1016/j.molmed.2020.02.008>
5. British Thoracic Society. Advice for Healthcare Professionals Treating People with Asthma (adults) in relation to COVID-19. <https://www.brit-thoracic.org.uk/about-us/pressmedia/2020/novel-coronavirus-covid-19-guidance-from-the-uks-public-health-bodies/>

6. Sinha I. Guidance for the clinical management of children admitted to hospital with proven COVID-19.

https://alderhey.nhs.uk/application/files/1815/8422/1173/COVID_19_IN_CHILDREN

CLINICAL GUIDANCE_v1